

Riksarkivets yttrande över betänkandet – Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60)

Riksarkivet har tagit del av rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Mot bakgrund av Riksarkivets verksamhetsområde inriktas yttrandet på de förslag som rör området arkivering.

Arkivlagen och Riksarkivets generella föreskrifter

Räkenskaper hör till de arkivhandlingar som påträffas långt tillbaka i historien och har värderats högt eftersom de ofta har bevarats. De olika metoder som har utvecklats genom historien för att bevisa räkenskapshandlingars äkthet är ett ytterligare belägg för dess värde.

Enligt arkivlagen (1990:782) ska det vid gallring tas hänsyn till att myndigheternas arkiv är en del av det nationella kulturarvet. Och att arkiven ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och forskningens behov. Riksarkivets regler om gallring och utlån av räkenskapsinformation m.m. syftar till att det som återstår av denna information även efter gallring ska utgöra en representativ del av vårt nationella kulturarv och tillgodose arkivlagens ändamål.

Riksarkivet föreskriver genom Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 2018:10) om gallring och utlån av räkenskapsinformation m.m. Föreskrifterna gäller i huvudsak för de myndigheter som omfattas av de statliga redovisningsförordningarna och således inte för t.ex. kommuner, regioner eller företag. Notera dock att det finns organisationer som omfattas av både bokföringslagen och arkivlagen samt därmed Riksarkivets föreskrifter (se till exempel Riksarkivets föreskrifter (RA-MS 2017:23) om gallring hos Stiftelsen Svenska Filminstitutet (senast ändrad genom RA-MS 2019:7).

Riksarkivets regler gäller oavsett om räkenskapsinformationen inkommer eller upprättas och förvaras som handlingar på papper, mikrofilm eller som elektroniska handlingar.

1.6 Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078) 7 kap. 6 §

Skrivningen ”något dokument” och ”någon elektronisk handling” kan förslagsvis ändras till ett ”annat dokument” eller ”en annan elektronisk handling” (sid 47).

3.3 Sammanfattande slutsatser

Riksarkivet instämmer med vad som framkommer i utredningen om att det sannolikt vore en fördel att arbeta med regelförenklingar mer långsiktigt systematisk och bredare.

7 Arkiveringsreglerna i bokföringslagen

Utredningen föreslår (7.11.3) att det inte längre ska gälla ett förbud mot att förstöra ursprungligt material med räkenskapsinformation före det fjärde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades. Utredningens förslag är att ta bort kravet om att bevara ursprungligt material i en viss tid och i det skick som det hade när det inkom. Enligt nuvarande regler är det inte tillåtet att förstöra det ursprungliga materialet före det fjärde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades.

Avlägsnande av kravet och att säkerställa förutsättningen för att få förstöra (gallra för myndigheter) det ursprungliga materialet direkt, är att det vid överföringen inte finns risk för att räkenskapsinformationen förändras eller försvinner. Förstörande är oåterkalleligt och att förstöra något omedelbart efter konvertering/överföring innebär sannolikt en risk. Riksarkivet understryker att detta ställer krav på att informationshanteringen utgår från strategi, planering och rutiner samt tekniska metoder för att undvika oönskad informationsförlust.

Riksarkivet förstår det som att utredningens förslag om att nuvarande krav i 6 § på att överföring av räkenskapsmaterial ska ske på ett betryggande sätt, ersätts och förtydligas med ett krav på att överföring endast ska få genomföras om det inte innebär risk för att räkenskapsinformationen ändras eller försvinner, är ett sätt att förtydliga vikten av det som nämns i stycket ovan.

Modernisering av språket (7.13.1)

Utredningen föreslår också att arkiveringsreglerna i bokföringslagen moderniseras på så sätt att begreppet maskinläsbart medium ersätts av begreppet elektronisk handling, som bl.a. ska omfatta mikroskrift.

Riksarkivets bedömning är att mikroskrift inte omfattas av begreppet elektronisk handling då den inte är elektronisk utan är en optiskt läsbar

handling. Om sådana handlingar som inte är elektroniska i vissa fall ska inkluderas kan det i förlängningen leda till tolkningssvårigheter och godtycklighet.

Begreppet elektronisk handling kan möjligen vara problematiskt att använda på det sätt som föreslås. Om innebörden av ett i andra sammanhang använt och etablerat begrepp förändras bör det beskrivas tydligare exempelvis genom införandet av en begreppsförklaring i lagen.

Riksarkivet håller dock med om fördelarnas i att modernisera termerna maskinläsbart medium och maskinutrustning.

Beslut i detta ärende har fattats av Riksarkivarie Karin Åström Iko. Ärendet har handlagts av enhetschef Fredrik Lindberg, föredragande. Vid ärendets slutliga beredning har utredare Morgan Nordberg deltagit.

Karin Åström Iko

Fredrik Lindberg